

דורשי השם

מאמרים ופנינים יקרים לשולחן השבת מאת גדולי תורה ודבני ביהמ"ד 'דורשי'
בתוספת רעיונות משיעוריו ותורתו של הגאון הינוקא שליט"א
פרשת מקץ ל' כסלו תשפ"ג



רבינו תם	כניסת שבת	יציאת שבת
17:49	17:17	16:26 ירושלים לנוהגים 40 דק' 16:06
17:44	17:14	16:22 תל אביב
17:44	17:13	16:22 חיפה
17:49	17:17	16:26 באר שבע



בפתח הגליון

מאת הגאון הרב יעקב ישראל שליט"א

אָמרו חז"ל בַּמִּסְכָּת שֶׁבֶת (שַׁבָּת כא:)
"פְּתִילוֹת וְשִׁמְנִים שָׁאִין מִדְּלִיקִין בְּהֵן
בְּשַׁבָּת מִדְּלִיקִין בְּהֵן בַּחֲנֻכָּה" וּפִרְשׁ רַבִּי
מְנַחֵם נַחֻם מִטְשַׁעְרָנְאֵבִיל זִיע"א בַּסֵּפֶר
"מְאוּר עֵינַיִם" שֶׁהַפְּתִילוֹת רוֹמְזִים
עַל הַמְצוּוֹת שֶׁמְאִירוֹת בָּאָדָם, וְהַשִּׁמְן
הוּא הַחֲכָמָה שֶׁהַבּוֹרָא מְשַׁפִּיעַ בָּאָדָם.
לִכֵּן בְּשַׁבָּת קֹדֶשׁ שֶׁהָיָה שְׁמוֹ שֶׁל
הַקֹּב"ה (זוה"ק יתרו פח.) וּמְאִיר בָּהּ אֹר
עֲצוֹם וְנוֹרָא אֵין רָאוּי לְהַדְלִיק בָּהּ
בְּפִתְּלוֹת וְשִׁמְנִים שָׁאִינָם מְאִירִים
יָפֶה, כְּלוּמַר - שְׁלֹא כָּל אֶחָד זֹכֶה
לְזֶה שֶׁיֵּאִיר בּוֹ אֹר הַשַּׁבָּת בְּגִלּוּי.

אֲךָ בַּחֲנֻכָּה גַם יֵשׁ לָהֶם תְּקֵנָה, וְאִךָ
אֵלּוּ שָׁאִין דּוֹלָקִים יָפֶה וְהַשִּׁמְנִים
שֶׁלָּהֶם עֲכוּרִים שָׁזָה רֹמֵז לַעֲבוֹדַת
ה' שֶׁהָיָה בְּדִרְגָּה נְמוּכָה, בַּחֲנֻכָּה
יְכוּלִים גַּם הֵם לְהִתְעוֹרֵר בְּאֹר עֲצוֹם
וְנִפְלָא וְלִצְאָת מַאֲפֵלָה לְאֹר גָּדוֹל.

כִּי גֵרוֹת חֲנֻכָּה מְצוֹנֶת דּוֹקָא בְּלִילָה
בְּשׁוּנָה מְרַבָּם שֶׁל הַמְצוּוֹת שֶׁמְצוֹנֶת
בַּיּוֹם אוֹ עַכ"פ גַּם בַּיּוֹם, וּמִדְּלִיקִים
אוֹתָם בְּזֶמֶן בּוֹ הַלֵּילוֹת קָרִים וְאֶרְכִּים,
וְדוֹקָא בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים שָׁזָה, וּבְצֵד
שְׂמָל שֶׁל הַפֶּתַח, וְלִמְטָה מִעֲשֶׂרָה
טַפָּחִים (אע"פ שֶׁאִמְרוּ "מַעוֹלָם לֹא יִרְדֶּה
שְׂכִינָה לְמִטָּה" מִעֲשֶׂרָה טַפָּחִים סָפָה ה.).
וְכָל זֶה מְרַמֵּז לְאָדָם שָׁאֵף אֵם נִמְצָא אִיפֹה
שֶׁנִּמְצָא וּבִתְוֹךְ חֲשֻׁכוֹת גְּדוֹלָה, שֶׁיַּדַּע
שֶׁבַּחֲנֻכָּה הַבּוֹרָא כְּפִיכּוֹל מוֹרִיד אֶת עֲצָמוֹ
אֶל הָאָדָם וּמְאִיר אוֹתוֹ וּמְקַרְבּוֹ אֵלָיו.
וּמוֹכָא מִעֲשֶׂה בַּסֵּפֶר "שִׁפְתֵי צִדִּיק"
(שֶׁשְׂמַע בְּעֲצָמוֹ אֶת הַסִּפּוּר מִסּוּבָה בְּעַל הַחֲדוּשֵׁי
הַר"ם) עַל יְהוּדֵי שְׁהִיָּה "מוֹיֶסֶר" (מִלְשִׁין
אֶת הַיְּהוּדִים לְמַלְכוּת) וְכָלֶם פָּחַדוּ מִמֶּנּוּ אִךָ

הַמְשֵׁךְ בַּגִּבּוֹר הַגִּלְיוֹן

מאמר הרב

מאת הגאון הרב יחזקאל צמח שליט"א מראשי ביהמ"ד "דורשי ה"

תיקון המחשבה

שקדם לו), עד שימשול במחשבותיו ויקדש את
מוחו, ויזכה לדביקות בהשי"ת.

ואחת מהדרכים המביאים לתיקון המחשבה,
היא שיקבע האדם את אהבת הבורא בדעתו,
- שאין שום תפיסה בשכל אנושי להבין עד
כמה הוא יתברך אוהב אותנו אהבה עצומה
ללא גבולות (ראה תניא ח"א פמ"ו), וכאמור
'אֶהְבְּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה' (מלאכי א, ב); ודבר ה' -
אינו כדברי בני אדם, אלא במלא האמת, שזו
אהבה לאין קץ, ואם היה באפשרות שכלינו
להבין קצת מעוצם אהבתו יתברך אלינו,
היתה נפשנו יוצאת אליו מתוך בכיה וערגה
אליו יתברך.

ועל האדם לדעת שאהבת הבורא אליו היא
אהבה נאמנה ושלמה - שאינה תלויה
ומותנית בדבר, גם לא במעשים, כי היא
אהבה אמיתית שרשית ונצחית - שלא שיין
להחלישה או למעטה מכל סיבה שבעולם,
ו'מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה,
וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטֹפוּהָ' (שה"ש ח, ז). ואם היתה
אפשרות שיוכל האדם לקבל איזה גילוי ודיבור
מאת השי"ת בעצמו, היה השי"ת מעביר אליו
מסר אחד: יש לי אהבה אליך לאין קץ וללא
שיעור, לאין תפיסה וללא גבול.

כביכול כל עיסוקו התמידי של השי"ת הוא
לחשוב מחשבות ולהכין דרכים וסיבות
כדי להביא כל אחד ואחד מאיתנו לתכלית
שלימות הטוב, וכמו שכל אדם עושה הכל
בשביל דבר שהוא אהבת חייו וכל משאת
נפשו, ומשקיע בשבילו יומם ולילה שיצליח
על הצד הטוב ביותר, כך השי"ת שאוהב כל
אחד מישראל בשלימות האהבה - חושב
תמיד מחשבות כיצד כל אחד יגיע לטוב
הנצחי המושלם, וכמו שנאמר (ירמיה כט, יא)
'פִּי אֲנִי יֹדְעֵתִי אֶת הַמַּחְשְׁבֹת אֲשֶׁר אֲנִי חֹשֵׁב
עֲלֵיכֶם נָא ה', מַחְשְׁבוֹת שְׁלוֹם וְלֹא לָרָעָה,
לְתֵת לָכֶם אַחֲרִית וְתִקְוָה'.

המחשבה היא דבר עצום מאד, והיא השער
לעבודת ה', כי האדם מניח כל מדריגתו
וקומתו במקום שעוסק במחשבתו (בעש"ט
עה"ת פ' נח הערה לא), ומשם נמשך כל מצבו
וקורותיו ומדריגתו הרוחנית. וכל חסרון
שיין רק אחרי שנכנס חושך במחשבתו,
שכאשר המחשבה מוארת באורו יתברך,
אין מציאות של חסרון ופגם.

ותיקון המחשבה הוא לשמור עליה
בתמידות מכל ציור של רע וחסרון, ומכל
מחשבת פחד וחשיכה ובעיות ועצב וכעס
וכיוצא, כי מחשבות אלו מקורם מהסטרא
אחרא, וכשניתן להם מקום במחשבת
האדם, האדם נדבק בהם רחמנא לצלן. אין
לתאר את גודל ההרס וההשחתה הנגרמים
לנפש האדם בעת שמהרהר בעצב ויאוש
וכיוצא, כי באותה העת נעשה חבר לאיש
משחית - הסיטרא אחרא, שרוצה להזיקו
בכל הכלים שלו שלא יוכל לקבל את השפע
המיועד לו. ואילו היה אדם רואה הנזק
שנעשה במחשבות של חשיכה, היה בורח
מהם יותר מן האש.

תיקון המחשבה הוא עיקר תיקון העולם,
כי הבירור והעליה הם בכח המחשבה (זוה"ק
פקודי ונד:), שיתעלה האדם מעל נטיית יצרו
ולא יתן לרע מקום במחשבתו כלל, אלא
יהיה במחשבות מוארות, ובתקווה טובה,
ובביטחון באהבת הבורא אליו.

המח של יהודי הוא כבית קודש הקדשים,
שצריך לשומרו מכל משמר, מכל מחשבה
של לכלוך וזוהמא, ומכל מחשבה רעה על
עצמו, ועל בני אדם, ועל הברואה של ה',
או הנהגתו יתברך ולהסיח דעת לגמרי מכל
מחשבה של חסרון. ואם נכשל במחשבה
של חושך ופגם, תיכף יעשה תשובה (ולא
ימתין שיגיעו הדברים לפגם בדיבור או במעשה,
כי כל ממשול בדיבור ומעשה, בא מפגם במחשבה

המאמר ערוך מתוך שיעוריו של מו"ר גאון ישראל שליט"א



דרך חכמים

נערך ע"י המשפיע הגאון הרב שלום פרקש שליט"א

שביבי אור מהליכותיו ודרכו בקודש של רבינו הגאון הינוקא שליט"א

זאת חנוכה

יום זאת חנוכה ראוי לעשותו יום תשובה מאהבה ולהתפלל לה' ברוך הוא. והמהרי"ל (הלכות חנוכה יא) הביא על קהילת ריינס שהיו נוהגים לעשותו כיום טוב ולא עשו בו מלאכה. ויום זה מסוגל מאד לתשובה מאהבה, כי חנוכה הוא התחלה חדשה, ויש בו מחילת עוונות והמשכיות ליום הכיפורים, וכמו שכתב בספר טור ברקת (סי' תקפא סק"א) בשם חז"ל, שמה שכתוב על התשובה 'הנותן בים דרך' (ישעיה מג, טז), הוא מאלול עד חנוכה, וכן כתבו הרבה צדיקים, וכמו שכתב בספר צמח צדיק (ח"ג, עמ' שכח) לגאון הקדוש מוויז'ניץ.

ומה שיכול אדם לזכות ביום הכיפורים רק ע"י תשובה תפילה ותענית, עושה כן בחנוכה דרך ההלל ושמחה, כי בימים האלה מתגלה האורה שממתיקה כל הדינים, ופועלת מחילת עוונות, כמו שכתב רבי דוד מדינוב זיע"א בספרו צמח דוד (דרושי חנוכה), וכמו שמובא בשמו בספר בנימין (דרושי חנוכה) שאמר בשם אביו הקדוש רבי צבי אלימלך זיע"א בשם צדיקים, שמראש חודש אלול עד חנוכה מאיר ברקיע כעין תבנית יד הפשוטה לקבל מי שנדחה מאיזה סיבה מלשוב בעשרת ימי תשובה, ומתקבלת תשובתם עד זאת חנוכה.

ו'זאת חנוכה' הוא כמו סוף השנה הקודמת והתחלת השנה החדשה. וכתב בשפת אמת (דרושי חנוכה תרל"א, ליל ח), שנקרא 'זאת חנוכה', מפני שזהו עיקר הנס שהיה בשמנת הימים, והוא כולל כולם, כי ביום זה יורד האור עד הבחינה הקרובה ביותר אל האדם בחדרי ליבו, ומעורר בו את התקוה. כי אז נעשה השלמת הגילוי האחרון של האור הגנוז, שזהו האור שאפשר לתקן בו את חטא אדם הראשון, וזה השלימות. ונרמז בכתוב 'בְּזֹאת יִכָּפֵר עֲוֹן יַעֲקֹב' (ישעיה כז, ט), רמז לזאת חנוכה, 'זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּצְוֹת' (במדבר ז, פד), שהוא גמר וסוף המלאכה שבחיתום. ובו נמשך כל ההשפעה, כמו במוצאי שבת שאז נמשכת הקדושה לכל ששת ימות החול, ומכין כל אדם עצמו לקבל אור תוספת קדושת שבת לכל ימי החול, ומברכין על האש שנבראה במוצאי שבת (פסחים נד. פד"א כ), ונאמר אז (קהלת ט, ז) 'לֵךְ אֲכַל בִּשְׂמִיחָה לַחֲמֶךָ' (קה"ר ט, סדרא תליתאה ד), כן הוא ממש בזאת חנוכה.

פניני דרך

מאת הגאון הרב אריה גרודינסקי שליט"א
ראש ישיבת אור דוד



הנהגות לימי חנוכה

א. בזכות קיום מצות נר חנוכה בכל פרטיה בדקדוק, זוכה לקנין תורה הוא וזרעו, ואפילו לימוד הלכות חנוכה מסוגל לפעול ניסים ונפלאות וכל טוב.

ב. בעת קניית השמן לחנוכה מתחיל להישפע אור גדול בעולם, שיכול להחזיר כל העולם כולו למוטב (ע' בס' בינת ישראל להשרף ממוגלינצא זיע"א בדף סז:). ובשעה שמדליק נר חנוכה, נאספים ובאים המלאכים הקדושים בכל בית שמקיימים בו את המצוה, ולכן צריך שתהיה ההדלקה כראוי, לנקות את החנוכה ולבדוק הפתילות וכו', בכבוד ויקר שתוכל המצוה להתקבל לנחת רוח לפני הקב"ה (ע' קב הישר פרק צו).

ג. מכלל הידור המצווה שתהיה ההדלקה ברוב עם, ושיראו כולם את הנרות, ויתעוררו יחד לזכור עוצם ניסיו וחסידיו שעשה אדוננו הבורא ברוך הוא עמנו, עם ישראל קדושו.

ד. קודם ההדלקה יעורר ליבו, שכעת מתעוררים ומאירים מלפני הקב"ה י"ג מכילן דרחמי, שעל ידם יכולים אנו להתקרב אליו יתברך. ובספר קב הישר (פצ"ו) כתב, שכיון שמאיר אור גבוה כל כך, יש ליטול הידים לפני ההדלקה, וללבוש את בגדו העליון בו הוא הולך לבית הכנסת.

ה. בברכת ההדלקה יכוין שיאיר לנו האור הגנוז, ויתעוררו י"ג מידות הרחמים המתעוררים בימים אלו, וכפי שרימז זאת בספר קב הישר (פצ"ו) במספר תיבות ב' הברכות, שעולה כל אחת מהם י"ג תיבות.

ו. טוב לומר ליד הנרות מזמור י"ג בתהילים: "עד אנה ה' תשכחני נצח", שדוד המלך זעק והתחנן לפני ה' על חשכת ישראל בכל הגלויות, גם בטומאת יוון, לכל אחד מעם ישראל, ובפרט בדורינו זה שיש כאב מבית ומחוץ, וכמעט אין אדם שיכול ליישב דעתו, מגודל הסתר הפנים הגדול.

ז. המשכת קדושת והארת הנרות וסגולת הימים הקדושים הללו, היא כפי מידת האמונה והכבוד והערך שנוהגים בהם, ולכן ינהג ליד הנרות בכבוד ויקר, וידע שיש מעלה גדולה להסתכל בנרות, ולהתעכב ליד הנרות, ולהתפלל ולהודות על הניסים והנפלאות (ע' במקור חיים לבעל החו"י סי' תערב; שב יעקב סי' כב; אמרי פנחס שער השבת יז). וגם האישה ראוי שתשב בחצי שעה הראשונה, תביט בנרות ותתפלל.

ח. בתוך האור של הנרות מאיר אור עצום שיכול לתקן את כל הנפש רוח נשמה של האדם, ונעשה בריאה חדשה, ובעצם ההבטה בנרות יכול להשיג ניסים ונפלאות רבות ועצומות. ובכל הבטה בנרות מתקן קלקול העינים (ע' בעבודת ישראל דרושי חנוכה ד"ה וז"ש, ובס' בת עין, ובס' זרע קודש דרושי חנוכה, קב:), ועל ידי שמתבונן בשמן, נתקנים השמנים שבמוחו, וכאשר מביט ומתבונן בשלהבת - מאירים עיניו ושכלו. ומזה נפתחים לו שבילי השכל לכל השנה, ויזכה לעצות טובות ומתוקנות, ויבין את התורה הקדושה ופנימיות התורה.

ט. ביום 'זאת חנוכה' בפרט, ראוי מאד לשבת ליד הנרות ולהתבונן בהם, כי אז מאירים בשלימות כל הנרות הקדושים יחדיו, ויכול לראות לפניו מנורה שלימה מאירה באור ה', ולהתכלל בכל שבעת הרועים הקדושים, ובאליהו הנביא זכור לטוב ובמשיח צדקו - שהם כלליות כל נשמות ישראל (ע' שארית ישראל, שער התקשרות דרוש ד, מאמר א), כלליות כל השמחות הניסים והנפלאות, כי כל אחד משבעת הרועים הוא כלליות האמונה הקדושה. וכך יוכל לזכות להאיר בדעתו דעת תורה, ויימשך לו כח וגבורה לכל השנה כולה.

י. מנהג הרבה צדיקים לשבת אצל נרות החנוכה ולספר את הניסים שאירעו להם במשך השנה, מתוך הוידה להקב"ה. וכך נהגו אדמו"ר"י חב"ד לדורותיהם, וכן רבי הלל מפאריטש, ורבי אהרון מסטרשליא זיע"א.

פניני משולחן שלמה

נערך מגליונות משולחן שלמה לרבינו הגאון הינוקא

חידוד והידוש

באיזה יום בשנה חל יום עליית יוסף לגדולה

כתב הרוקח על התורה (פ' מקץ) שיום יציאת יוסף מבית הסוהר ועלייתו לגדולה היה בראש השנה (ר"ה יא), שחל ביום חמישי בשבוע. ובהדר זקנים כתב רמז לכך שחל בראש השנה, ש'יחלף שמלותיו' (עם הכלל) עולה בגימטריא 'באחד בתשרי'.

באיזו שעה בלילה חלם פרעה את חלומו

כתב בספר אגרא דכלה (פ' מקץ) שתיכף כשהגיע יום גאולת יוסף, תיכף ברגע הראשונה של הלילה חלם פרעה את חלומו, כי סיבב השי"ת שישן תיכף בתחילת הלילה, להורות שבהגיע עת גאולת יוסף לא יתן לו הקב"ה להמתין אפילו מעט, כי ממחר השי"ת לגאולה, וכן גם יחיש פדות לעמו תיכף כשתבוא עת הגאולה, ולא ימתין אפילו רגע קלה.

אלו חלומות היו לפרעה במשך כל אותם שנתיים ימים

כתב האור החיים הקדוש (מא, א) שנאמר "ופרעה חולם" (בלשון הווה שהוא מתמשך והולך), לרמז שכל אותם שנתיים ימים בהם המתין יוסף לישועתו, היה פרעה חולם בתמידות חלום זה, אלא שלא היה יודע שחלם, אבל בסוף אותם השנתיים חלם ולא שכח.

ורבינו חיים פלטיאל (מא, א) כתב, שכל אותם שנתיים היה פרעה מחפש ומבקש מי שיפתור לו את חלומו, ולא מצא עד שבא יוסף.

מי היה שליה פרעה להביא לפניו את יוסף

בדרשות רבי יהושע אבן שועיב (פ' מקץ) ביאר שפרעה שלח את שר המשקים להביא את יוסף לפניו, כי אמר פרעה, שמאחר שהוא המליץ על יוסף, לא ראוי גם שיביאו. וכן ביאר גם בצורור המור (פ' מקץ), וביאר עוד שפרעה שלח לכך אדם אחר, מפני שכעס על שר המשקים שהיה כפוי טובה כלפי פרעה והעלים ממנו עד כה שיש איש חכם כזה במלכותו.

מהיכן היה ליוסף בגדים להחליף שמלותיו

בשפתי כהן (מא, יד) דייק ממה שנאמר "ויגלח ויחלף" בלשון נסתר, שהמלאך גבריאל שהיה עם יוסף ולמד אותו שבעים לשון, הוא גילח את יוסף והחליף את שמלותיו. וכתב רמז לכך, ש'שמלותיו' עולה בגימטריא 'הביא לו המלאך בגדים מגן עדן והלבשו' (עם התיבות).

כיצד נרמז שנשמת יצחק אבינו נתעברה ביוסף

בפני דוד (פ' מקץ אות ט) הביא בשם הארז"ל שנשמת יצחק אבינו עליו השלום נתעברה ביוסף בחיי יצחק (עיר בנימין סוטה ס"י קפז), ולכן נקרא יוסף 'צפנת פענח', כי ידוע שהשי"ת מזמין בפי האב והאם, לקרות לאדם את השם השייך לו כפי נשמתו, וכיון שיוסף נתעברה בו נשמת יצחק, לכן סיבב השי"ת בפי פרעה לקרות ליוסף 'צפנת פענח', כי 'פענח' גימטריא יצחק, לומר ש'צפון' בו (צפנת) 'יצחק' (פענח).

איך לא הכירו האחים הקדושים שזה יוסף

רש"י (מב, ח) פירש שלא הכירו האחים את יוסף, מפני שבעת המכירה היה יוסף ללא חתימת זקן, וכעת צמח זקנו.

ויש מפרשים, שלא הכירו אותו, כי היה יוסף רגיל לשים מצנפת על פניו כדרך מלכי מצרים (רמב"ן מו, כט), כלומר שהיה שם אותה על ראשו ועל קצת מפניו (רבינו בחיי מב, ז), ואף היה מכסה בה את עיניו (ר"י אבן שועיב, פ' מקץ), ולכן לא הכירוהו אחיו, והוצרך יוסף לגלות להם את פניו בכדי שיכירוהו (קטעי מדרשים גניזה עמ' פו). ועוד שגם כשהיה מדבר עם אחיו, היה משנה את קולו ומדבר בכעס בכדי שלא יכירוהו (אור צדיקים למהר"י קארו, פ' מקץ). ובפרי צדיק (פ' ויגש) כתב, שהסתיר יוסף את זיו קדושת פניו, כי הצדיקים הגדולים יכולים להסתיר את קדושתם מעל פניהם שלא יכירו אותם כלל, וכך עשה יוסף הצדיק.

נפלאות מתורתך

לאיזו נשמה מיוחדת זכה יוסף כאשר עלה לגדולה

וישלח פִּרְעֹה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף (מא, יד). מובא בשער הגלגולים (הקדמה לא) שבאותו לילה שנגמר השעבוד של יוסף, זכה יוסף הצדיק שנכנסה בו חלק של נשמת אדה"ר כדי שיוכל לעלות למלוכה, ומזה בא אליו היופי של אדה"ר. ומזה גם למד שבעים לשון לשון, כי הנשמה הזו היא של המלאך מט"ט הממונה על כל שבעים האומות.

כיצד היו כולם מתעוררים לאהוב את יוסף

ובזוהר הקדוש (יתרו עד). מובא שכאשר עלה יוסף לגדולה, צייר הקב"ה בפנים שלו ארבעה גידים הרמוזים באותיות עדו"ת, ועל ידי זה כל מי שהיה רואה את צורת פניו היה מתעורר מאד לאהוב אותו, וזהו שנאמר (בתהלים פא, ו) על אותו עת שעלה לגדולה "עדו"ת ביהוסף שְׁמו" (ר"ה יא).

כיצד הובדר שיוסף לא היה עבד מעולם

וַיֵּתֶן לוֹ אֶת אֶסְנַת בַּת פּוֹטִי פֶרַע כֶּהֵן אֵן לְאִשָּׁה (מא, מה). כתב הרוקח (פ' מקץ) שכן עשה פרעה, כדי שלא ירננו המצריים אחריו שמינה עליהם עבד, לכן נתן לו את בתו של פוטיפר, לומר שלא היה אדונו, רק גידלו בתוך ביתו לתת לו את בתו. וזה לשון רבינו יהודה החסיד בספר גימטריאות (פ' מקץ אות ו): "וכל יש לו נתן בידו" (לט, ד), בגימטריא 'בת נתן בידו'. "יש לו נתן" (עה"כ), בגימטריא 'מסר לו אסנת'. מלמד שהיה בדעתו של פוטיפרע לתנה לו, ולכן אינו חשוב כעבד, שגידלו בשביל בתו, לכך כתיב "ויתן לו את אסנת".

מי היתה אסנת, כיצד באה למצרים, ומדוע נקראה בשם זה

מובא במדרש שאסנת נולדה מדינה בת יעקב ממעשה שכם, ורצו להורגה, וכתב לה יעקב אבינו שם קודש על טס של זהב, וכתב על הטס גם את כל מה שאירע עימה, ונתן זאת על צווארה ושלח אותה.

ויש כמה דעות במדרשים כיצד באה אסנת לבית פוטיפר: א. שאחר שיעקב שלח אותה ירד מיכאל המלאך והוריד אותה למצרים לבית פוטיפר, ומאחר שאשת פוטיפר היתה עקרה, לקחה אותה וגדלה אותה כבת (פדר"א לו). ב. שיעקב השליך אותה בחומת מצרים, ובאותו היום יצא פוטיפר לטייל עם נעריו והגיעו לחומה, ושמע קול בכיית ילוד, אמר לנעריו הביאו לי את הילד הזה, וראה את הטס ואת המאורעות, אמר פוטיפר לעבדיו, בת גדולים היא, הולכינה לביתי והביאו לה מינקת (מדרש אגדה, פ' מקץ). ג. שיעקב השליך אותה תחת הסנה ופוטיפר מצא אותה וגידלה בביתו (הדר זקנים), או שהיא החביאה עצמה תחת הסנה, ובא גבריאל והביא אותה למצרים לפני אשת פוטיפר, והיא גידלה אותה (חזקוני).

ויוסף ידע שהיא מזרע בית אביו, כי כאשר עלה יוסף לגדולה ועבר על ארץ מצרים, יצאו כל הנשים לראות יופיו, והיו עומדו על חומת מצרים וכל אחת זורקת לו חפץ או תכשיט, ואסנת לא היה לה מה לזרוק לו אלא את אותו הקמיע שכתב לה יעקב אבינו, ועיין יוסף בקמיע וידע שהיא מזרע אביו, ונשאה (הדר זקנים, חזקוני, ר"ח פלטיאל).

ומדוע נקראה אסנת? יש בזה כמה פירושים: א. מפני שיצאה מדינה שאנסה שכם (ר"ח פלטיאל). ב. מפני שהיתה שנואה על בית יעקב (שם). ג. מפני שבא אסון לשכם על ידה (ס' חצי מנשה בשם ס' קופת הרוכלים). ד. מלשון יופי, לנחם את יוסף ביופיה, תחת אימו רחל שהיתה יפת תואר (שכל טוב).

חדש! קו דורשי

בשורה משתתף ליבור הקדוש

נפתח קו מיוחד גדוש במסרים נפלאים, שיעורים פינות יומיות ועוד,
בו ניתן להתחדש בדברי אלוקים חיים מתורת רבני בית המדרש שליט"א
על פי דעת רבינו הגאון הינוקא.

03-5502228

1

שלוחת העדכונים,
פינות יומיות,
ראיונות ועוד

2

שיעורים של מו"ר
הגאון הינוקא
(מתוך "קו שיעורי הינוקא")

3

שיעורי מורנו
הגאון הרב
יחזקאל צמח
שליט"א

4

שיעורים מאת
רבני ביהמ"ד
"דורשי"

5

הנהגות ועובדות
ממורנו ורבנו
הגאון הינוקא

6

שלוחת הניגונים
ניגוני הינוקא
וניגוני הקודש

7

השארית הודעות
למערכת

8

שלוחת
השידורים החיים

9

להוספה או הסרה
מרשימת התפוצה

שֶׁסָבְלוּ מִמְּנוּ צָרוֹת כִּי הָיָה מִקְרָב לַמְּלָכּוֹת,
כְּשֶׁהָיָה חֲנֻכָּה הַחֲלִיטּוֹ יְהוּדֵי
הָעִירָה לְנִסְעַ לְרַבָּם הַקָּדוֹשׁ "הַחֻזָּה
מְלוּבָלִין" זִיע"א וְלִהְיוֹת לוֹ פֶּתֶק
בְּזֶמֶן הַהֶדְלָקָה אֶת שְׁמוֹ שֶׁל "הַמּוֹיֶסֶר
וְשֵׁם אָמוֹ וְשֶׁהָרֵב יִתְפַּלֵּל שְׁאוֹתוֹ
אָדָם תִּפְרֹד נִשְׁמָתוֹ מִגּוֹפּוֹ אִיכָשְׁהוּ...
בַּעַת שֶׁהָיָשׁוּ אֶת הַפֶּתֶק לְ"חֻזָּה"
הוּא הַסִּתְּכָל בַּפֶּתֶק וְאָמַר לָהֶם
בְּתִמְיָהָ "הַיְּהוּדִי הַזֶּה מְאִיר בְּשָׂמִים
בְּכָל הָעוֹלָמוֹת עֲלִיּוֹנִים" וְהָיָה לְפָלֵא.
הֵם נִגְשׁוּ לְבָנוֹ שֶׁל "הַחֻזָּה" רַבִּי יוֹסֵף
מִטּוֹרֶטְשִׁין זִיע"א שֶׁיִּבְאֵר לָהֶם הָעִנְיָן,
הוּא נִכְנָס אֶל אֲבִיו הַקָּדוֹשׁ וְשָׁאֲלוּ
"אֵיךְ יִכּוֹל לִהְיוֹת שֶׁהַיְּהוּדִי הַזֶּה מְאִיר
בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהָרִי הוּא "מוֹיֶסֶר"?
עָנָה לוֹ הַ"חֻזָּה": "וְיָמָּה אֶעֱשֶׂה שְׁבֻשָּׁעָה
שֶׁהֵבִיאוּ לִי אֶת הַפֶּתֶק הַיְּהוּדִי
הַזֶּה עֲסוּק בְּהֶדְלָקָת נֵר חֲנֻכָּה?"
בַּעַל הַ"שְׁפָתַי צִדִּיק" כְּשֶׁשָּׁמַע אֶת זֶה
מִהַחֲדוּשֵׁי הָרִי"ם כּוֹתֵב שֶׁכְּשֶׁשָּׁמַע אֶת
הַסְּפּוֹר "נִמְסַ לְבִי, שִׁפְחוֹת בְּעֶרְכּוֹ מְאִיר
כָּל כֶּף בְּעִשְׂתִּי מִצָּה... וְאוֹלֵי דְּוָקָא
בְּנֵר חֲנֻכָּה... יִכּוֹל כָּל אֶחָד לַעֲלוֹת מִכָּל
חֲשָׁכוֹת שָׁלוֹ, אִם יִחַדֵּל מִלְּהַחֲשִׁיף עוֹד".
אִם לֹאֲדָם שֶׁהָיָה בְּדִיּוּטָא תַּחֲתוֹנָה
נֵר חֲנֻכָּה הָאִיר כֶּף, וְנֹדָא שֶׁכָּל
אָדָם יִכָּל לַעֲלוֹת ע"י גִּירוֹת הַחֲנֻכָּה
לְהִתְקָרֵב אֶל הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ בְּאַמֶּת.

פניני הלכה

האם אחי יוסף שתו יין לשכרה בסעודת פורים

בערב שבת ונמשכה עד ליל השבת, כי כך הוא דרך סעודת המלכים, וכמובא במדרש (איכה רבה ב, כב) שבשעה שהיה דוד המלך סועד סעודת מלכים היה סועד מחצות היום ונמשכה עד הלילה.

וביאר בספר כבוד מלכים (שערי שלום עמוד נח), שהיה זה סעודת פורים, כי שתי פעמים נאמר בתנ"ך 'ויתאפק', בסעודת יוסף נאמר "וירחץ פניו ויצא ויתאפק ויאמר שימו לחם" (מג, לא), וכן לגבי המן נאמר "ויתאפק המן ויבוא אל ביתו" (אסתר ה, י), כמובא בבעל הטורים (מג, לא), לרמזו שסעודת יוסף עם אחיו היתה סעודת פורים, וחלה בערב שבת (כמובא במדרש שם), ולכן עשה סעודה גדולה בצהרים והמשיכה הסעודה עד הלילה ופרס מפה וקידש. ולכן שתו יין בסעודה זו כמו שכתוב "וישתו וישכרו עימו", כי חייב אדם לבסומי בפוריא. ויש לרמזו זאת עוד, שתיבות "הביתה וטבח טבח והכן כי אתי יאכלו האנשים", עולים בגימטריא "לפי שחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע".

הנה נפסק ברמב"ם (שבת ל, ד) ובשולחן ערוך (סימן רמט סעיף ב) שאסור לקבוע סעודה גדולה בערב שבת כל היום, ואפילו סעודה רגילה שרגיל בה בימי החול, מצוה להימנע ממנה סמוך לזמן מנחה קטנה ואילך. וכתב הרמ"א (שם), שסעודת מצוה שזמנה בערב שבת כגון, סעודת ברית מילה או פדיון הבן, מותר לקבוע אותה בערב שבת. ואם נמשכה הסעודה עד ליל שבת, כתב השולחן ערוך (בסימן רעד סעיף ד) שצריך לפרוס מפה על הפת, ולקדש את השבת על היין.

וכתב בפירוש נזר הקודש על המדרש (ב"ר צב, ד) שכך נהג יוסף בסעודתו עם אחיו, כי מובא במדרש (שם) שמה שאמר יוסף לאשר על ביתו "הבא את האנשים הביתה וטבוח טבח והכן כי אתי יאכלו האנשים בצהרים" (מג, טז), היה זה בערב שבת, ולכן אמר 'והכן', כי מצוה להכין בערב שבת את מאכלי השבת. והתחיל יוסף את סעודתו

לציבור הקוראים היקר, הדפסת העלון כרוכה בהוצאות רבות, העלון יוצא בצמצום והביקוש עצום. ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס לעמותת יד להועיל עבור 'דורשי' או בהעברה בנק מזרחי טפחות (20) סניף: 417 (גאולה) מס' חשבון: 521025 | שם העמותה: 'יד להועיל' - עבור העלונים. תרומה מוכרת לצרכי החזר מס (סעיף 46) לבקשת רבים ניתן לשמוע בקו 'שיעורי הינוקא' את השיעורים האחרונים והאמר היומי. מספר הקו 02-5-306-506 האזינו ותחי נפשכם